

18. XII. 1789
29. XII.

Wymanowicki Jan: Stan... na sesji sejmowej...

G Ł O S

PIŚMIENIE WIELMOŻNEGO PRACJA PANNA

J A N A SZYMANOWSKIEGO POŚŁA ZIEMI CZERSKIEY.

Na Sessyi Seymowey Dnia 18. Grudnia 1789. R.

M I A N Y.

W dwóch okolicznościach przymówić się znam być konieczną Sumnienia mego i Obywatelstwa powinnością.

A najprzed: w tak pożądaney odmianie Formy Rządu nayspomyślniejszo Królowi skutki obiecującej uciecznądług Religii panującej wspomnioney: gdy przecież prawidła Polityki w układach gruntownych Państw wszystkich ostrzegać ią zwykły. Ożywy przytulioną wolności szumi maxymami względem Religii gorliwość, w gdy ta silniey sercami władzę będzie, zapewne Potomkowie nasi dobro powszechnie nad prywatne zyski przekładać i czas Seymowania, jedyną uszczęśliwienia narodowego porę, więcey cenić i szanować będą. Aby więc podług dawnych i nowszych Praw, obrządzenie Religii panującej na czele Formy Rządu umieszczone było, najusilniey dopraszam się.

Powtore: Seymiki przed-Seymowe nayszkodliwszą Prawodawstwo nasze znając powinny bacznością, gdyż te nayszkodliwszą pożytecznego Seymowania są zasadą. Należy więc tak je opisać, aby tylko naysposobnieyszi do Posłowania na nich obieraniemi byli. Znajdują się Obywatele przypadkiem czy nieszczęściem z miłątku wyzuci, znaydują się znou bez Posessyi dziedzicznych lub Zastawnych, przemysłem iednak i pracowitemi zabiegali w znaczne Kapitały obfianący. W tych obydwóch gatunkach

XVIII. 2. 1276

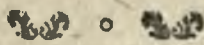
<http://rcin.org.pl>

Obywatelów, jest wielu sposób myślenia zdalny i cnotliwy posiadających: jakżeby ci smutnie w zaszczytce przymiotów swoich ze szkodą Narodu pokrzywdzonymi byli, gdyby od wpływu do elekcyi i Prawodawstwa odsuniętami zostali?

Inne Ja mimo niedostatku dziedzicznej skiby nieportądnego Seymikowania najbliższe upatruję przyczyny. A te są: pierwsza, uczy pod imieniem śniadań, obiadów, i tam dalej dawane. Te jeżeli Prawem zakazane i wcale zniesione być nie mogą, niechże przynajmniej obwarowane zostanie, aby Obywatel nie trzeźwo na miejsce Obrad Seymikowych przychodził, od głosowania odpadał. Druga, a ta najgłówniejsza do wolnego i rządowego Seymikowania przeszkoda, jest pomieszanie władzy Prawodawczej z Sądowniczą; bo Urząd Sądowny nie tylko że najbliższy każdego prywatnego interesu, ale też licznocią tak Osób swoich, jak Paeyentów tłumiąc garszkę nieinteresowanych przedoc stanowi. Należy więc wszystkich w Magistraturach wszelkich Sądowniczych i z jakiegokolwiek źródła do nich wpływających od Seymikowania osobście wyłączyć. Tym sposobem Seymiki nie zbyt liczne, zgodne i spokojne obrać będą Posłów wolnie, i onym Instrukcyje przepisywać z iasnymi i czystemi potrzebami do ogólnego Narodu użytku stosownemi. Młocż Szlachecka albo się dzielić będzie na Uczniów Prawa i Polityki, albo porządnym postęppem od jedney do drugiej przechodzić Nauki, gdy tym czasem teraz cała się do Palestry garnie, aby na Seymikach Mecenazów swoich utrzymywała przewagę. Zaszczytowi Szlachectwa żaden ząd nie wypłynie uszczerbek, gdy wybor między tym lub owym Stanem każdemu Szlacheicowi prawa zabezpieczą, a odstąpienie od Prawnictwa przystęp do Seymikowania wszystkim wolny uczyni: dopełni się zaś fundamentalne zdrowey Polityki prawidło, gdy Władza Prawodawcza od władzy wykonywającej w znaczniejszej części oddzieloną zostanie.

Mam ja wielu Krewnych i ścisłych Przyjaciół w Magistraturach Sądowniczych zasiadających: ufam jednak ich cnotcie i świa-

tłu, że w tey mierze chętni z własney miłości uczynią ofiarę, bo znają iak wielkie z niey dla dobra powszechnego wyniknąć mogą pożytki.

Prześwietne STANY! myślałem podaniem Projektu do Laiki wyjaśnić to bardzo krótko przetożone zdanie moje: szacując jednak czas drogi i przenikliwość umysłów Szymniących, którym dosyć jest namienić tylko, co jest użytecznego dla Królu, aby dociekły, co czule serce poczciwe; przestaję teraz na tym przemówieniu się, wszakże gdy przyjdzie do wyszczególnienia opisów Rządowego Uktadu, o wolność jaśniejszego wytlómaczenia się dopraszac się będę.

GŁOS Tegoż na Sessyi Seymowej Dnia 24. Grudnia 1789. Roku.

Odetehła prawdziwa Wolność, Wolność mówię nayszacowniejszy Natury udział, główna szczęśliwości ludzkiej zasada, zupełnie u Nas ugruntowaną została.

Prerogatywy Stanu Szlacheckiego dotę przezornie, bo kilka godzin dnia wczorayszego roztrząsane. I nie dziw, że przejęty szacunkiem zaszczytów swoich Stan Rycerski samym pozorem nadwergżenia onych zatrwożony Sessyą wiodł przygorąco.

Wdales W. K. Mość Pan Moy Miłościwy powagę Tronu troistą odezwać: Znalazł się natychmiast Narod, i co spornie w

kilkorolich Propozycjach toczyło się, to pobym odtałnięty u-
my i jednomyślnością przyjął.

Rzekliśmy razem: Possessya robi Salsę bęca czynnym —
Dobrym i sz, tak i Przekłowie, ani sądzili, Żeby i dnak p.c-
a cenne tłumaczenia wyroku tego przez Osoby interessowane po
S. m. k. nie narobiło harmidru, wcześniej temu zapobieżć na-
leży.

Chęć mowie, że aby pececiwaj lecz łatwey do opar-
nia nie chur. yć prostoty, wykonanie Prawa woleza ustawnio-
nego nie od kósa, ale od szola zacząć potrzeba.

Niech najprzed przed pierwszemi po ogłoszonym Prawie
Szymkami każdy Senator, każdy Urzędnik przysięgą do Krzesła
i Urzędu Possessyą okaże, inaczey Krzesło jego lub Urząd *pro*
wacanti, on sam *pro inhabili* do obradowania niech uznany zostanie.

Tę Prawa naszego bezstronność gdy Szlachta czynszowa
i służebna w poprzedniczym uyrzy przykładzie, chętnie przed nim
winnego posłuszeństwa ugnie kolano, spokojnie do domów nie swo-
ich powróci, i z czasem nieszyć się będzie, że zdrowie swoje,
że czas, które dotąd cudzey dumie, cudzym intrygom poświęca-
ła użyteczniej, bo na ulepszenie losu swiego będzie mogła
obrócić.

XVIII. 2. 1276

XVIII. 2. 1276